

Г.Б. Молдабекова*, PhD докторанты¹

А.Б. Тасмаганбетов, PhD, қауымд. профессор²

А.У. Мухаммедов, э.ғ.д., профессор³

Л.Н. Гумилев атындағы Евразия ұлттық

университеті, Астана қ., Қазақстан¹

Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік

университеті, Ақтөбе қ., Қазақстан²

Халықаралық Бизнес университеті,

Алматы қ., Қазақстан³

* – негізгі автор (хат-хабарларға арналған автор)

e-mail: ali20130223@gmail.com

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК САЯСАТТЫҢ ТИІМДІЛІГІ МЕН НӘТИЖЕЛІЛІГІ

Мақалада мемлекеттің әлеуметтік саясатының тиімділігі мен тиімділігін бағалауға байланысты мәселелер жүйеленген. Ғалымдардың пікірлерін қарастыра отырып, әлеуметтік саясатты жүргізу халықты әлеуметтік қорғаумен және қолдаумен, адамдарды тұрақты жұмыс орындарымен қамтамасыз етумен, халық үшін қалыпты өмір сүру деңгейін орнатумен, азаматтардың өмірін қамтамасыз етуге бағытталған әлеуметтік қызметтер көрсетумен, мұқтаж адамдарға тиімді атаулы көмек көрсетумен байланысты екенін атап өтуге болады. Қазақстанның әлеуметтік саясатының ағымдағы жағдайын талдау барысында әлеуметтік саланың негізгі проблемалары анықталған: әлеуметтік инфрақұрылымның дамымауы; тұрақты жұмыссыздық деңгейінің болуы; жұмыс күші деңгейінің жыл сайынғы төмендеуі; халықты әлеуметтік қорғауды қаржыландырудың дәстүрлі әдістерін қолдану; әлеуметтік саясатты іске асыру бойынша басқарушылық шешімдерді уақтылы қабылдамау. Мақала авторлары мемлекеттің тиімді әлеуметтік саясатын жүргізуге арналған іс-шаралар тізімін ұсынған: жұмысқа орналасу кезінде әлеуметтік келіспеушіліктер мен жанжалдарды шешу үшін әлеуметтік әріптестік әдістерін қолдану; инфляцияны және еңбек нарығының жай-күйін ескере отырып, мемлекеттік әлеуметтік шығыстарды қаржыландыру тетіктерін бейімдеу; бюджеттің әлеуметтік саясатқа арналған шығыстарының тиімділігіне кешенді бағалау жүргізу; әлеуметтік саясатты тиімді басқару үшін инновациялық құралдарды қолдану; халықты атаулы қолдау және әлеуметтік қорғау үшін ақпараттық базаны жетілдіру.

Кілт сөздер: әлеуметтік саясат, мемлекет, еңбек нарығы, жұмыссыздық, бюджет, қаржыландыру, халық, жұмыс күші, әлеуметтік көмек, әлеуметтік қолдау

Ключевые слова: социальная политика, государство, рынок труда, безработица, бюджет, финансирование, население, рабочая сила, социальная помощь, социальная поддержка

Keywords: social policy, state, labor market, unemployment, budget, financing, population, labor force, social assistance, social support

Кіріспе. Қазіргі жағдайда әлеуметтік саясат халықтың өмір сүру деңгейі мен сапасын жоғарылатуды, сондай-ақ қоғамның табысы мен әл-ауқатын арттыруды қамтамасыз етуге арналған, мемлекеттік шешімдер, іс-шаралар мен бағдарламалар арқылы іске асырылады.

Осындай бағдарламалардың негізгісіне Қазақстанның 2025 жылға арналған Ұлттық даму жоспарын жатқызуға болады. Оның «Әділ әлеуметтік саясат» жалпыұлттық басымдылығы халықтың өнімді жұмыспен қамтылуына жәрдемдесуге, отбасыларды қолдауға бағытталған әлеуметтік төлемдер мен мемлекеттік жәрдемақылар бойынша барлық міндеттемелерді орындауға бағытталған [1].

«Әділ әлеуметтік саясат» міндеттерінің тиімділігі мен нәтижелілігіне заңнамалық, экономикалық, әлеуметтік және әлеуметтік-психологиялық кепілдіктер жүйесінің, еңбекке қабілетті халық үшін өзінің әл-ауқатын арттыру және еңбекке жарамсыз азаматтар үшін тыныс-тіршілікті қамтамасыз етудің белгілі бір деңгейін жасау үшін тең жағдайлардың есебінен қол жеткізуге болады. Көріп отырғанымыздай, әлеуметтік мемлекет қағидаттарын іске асырудың негізгі мақсаты тарихи жағдайларды, ұлттық ерекшеліктер мен мәдени дәстүрлерді ескере отырып, әлеуметтік-экономикалық дамудың тұрақтылығы мен бейімділігіне қол жеткізу.

Сондықтан кез келген мемлекет мүмкіндігінше табыс деңгейі мен әлеуметтік мәртебесіне қарамастан, барлық тұрғындар үшін қолайлы жағдай жасауға ұмтылуы тиіс. Мемлекеттік әлеуметтік қызметтерге бөлінетін барлық бюджет қаражаты мұқтаж азаматтың әрбіріне жетуі тиіс.

Ол үшін теориялық және тәжірибелік шешімдерді талап ететін туындаған жаңа мәселелерге дер кезінде уақытылы жауап беру қажет.

Мақаланың мақсаты – мемлекеттік әлеуметтік саясатты жүргізудің қазіргі мәселелерін ескере отырып, оны жетілдірудің тиімді бағыттарын анықтау болып табылады.

Ұсынылған мақаланың маңыздылығы ретінде әлеуметтік салаға бөлінетін қаражаттардың әркелкілігін, қаржыландыру көздерінің мақсатты бағытталуын айтуға болады.

Зерттеу әдістері. Әлеуметтік саясаттың тиімді жүргізуді зерттеу кезінде теориялық, сараптамалық және салыстырмалы әдістер қолданылды.

Әдебиеттік шолу. Әлеуметтік саясаттың тиімділігі мен нәтижелігі көптеген ғалымдардың еңбектерінде жарияланған.

Мәселен, П. К. Гончаровтың еңбектерінде мемлекеттік әлеуметтік саясат мәселелері әлеуметтік мемлекеттің теориясы мен практикасы деңгейі арқылы зерттеледі [2].

Якобсон Л. мемлекеттік әлеуметтік саясаттың теориясы мен практикасын қарастыра отырып, әлеуметтік саясат халықтың тіршілігін қамтамасыз етуге бағытталған нақты шаралар мен іс-шаралар жүйесінен тұратынын атап өтті [3].

Жоғарыдағы ғалымдар мемлекеттік әлеуметтік саясатты «әлеуметтік мемлекет» ұғымын басты назарға ала отырып зерделейді.

М.А. Малышевтің және Н.С. Малышеваның пікірінше, елдегі әлеуметтік-экономикалық жағдайға байланысты әлеуметтік саясатты жүзеге асыруға бағытталған қаржы құрылымындағы ұтымды қатынастарға қол жеткізу қажет [4]. Әлеуметтік саясатты іске асыру өңірлерде және жергілікті жерлерде жүзеге асырылатындықтан, бюджеттерді қалыптастыру құрылымын төмен тұрған деңгейдегі бюджеттердің пайдасына өзгерту талап етіледі.

Терзиев В. және Димитрова П. әлеуметтік саясат адамның шынайы қарым-қатынасын көрсететінін дәлелдеген. Әлеуметтік шешімдер саясаттың негізгі мәнін ашады. Осылайша, қоғам, мемлекет, фирма, қауымдастық және басқалар әлеуметтік мәселелерді шешуге міндеттеме алады [5].

Саханова Г.Б. ойынша, «Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік саясаттың мақсаты жеке адамның және әлеуметтік топтардың әл-ауқатын қамтамасыз ету, жеке адамның үйлесімді дамуы үшін мүмкіндіктер жасау болып табылады» [6].

Ғалымдардың пікірлерін қарастыра отырып, әлеуметтік саясатты жүргізу халықты әлеуметтік қорғаумен және қолдаумен, адамдарды тұрақты жұмыс орындарымен қамтамасыз етумен, халық үшін қалыпты өмір сүру деңгейін орнатумен, азаматтардың өмірін қамтамасыз етуге бағытталған әлеуметтік қызметтер көрсетумен, мұқтаж адамдарға тиімді атаулы көмек көрсетумен байланысты екенін атап өтуге болады.

Зерттелген ғылыми еңбектерде әлеуметтік саясатты жүргізуге бөлінетін бюджеттік қаражаттардың тиімділігі бойынша арнайы талдау жүргізілмеген. Әлеуметтік саясатты қалыптастыру мен іске асырудағы әртүрлі факторлардың, соның ішінде жұмыспен қамту туралы мәселе пікірталас болып табылады. Қазіргі кезеңде оның әртүрлі көрсеткіштерінің қалыптасуын басқаруға үлкен көңіл бөлу қажет. Сондықтан әлеуметтік саясатты тиімді іске асырудағы мемлекеттік бюджет қаражаттарының қолданылуы және оның көлемін азайтудағы жұмыспен қамту мәселелерін бірге зерттеу тақырыптың маңыздылығын ашады.

Негізгі бөлім. Әлеуметтік саясатты жүргізу үшін мемлекеттік бюджеттен білім беруге, денсаулық сақтауға, әлеуметтік көмекке және әлеуметтік қамтамасыз етуге арналған шығыстарды қаржыландыру жүзеге асырылады. Әлеуметтік саясатты жүргізуде әлеуметтік көмек пен әлеуметтік қамсыздандыруға арналған бюджет шығыстары маңызды рөл атқарады.

Мемлекеттік бюджеттің атқарылуы жөніндегі есепке сәйкес әлеуметтік көмекке және әлеуметтік қамсыздандыруға арналған барлық шығындардың үлес салмағы 2017 жылғы шығындармен (18,4 %) салыстырғанда 2019 жылы (25,6%) ұлғайды. Дегенмен, 2021 жылы әлеуметтік көмекке және әлеуметтік қамсыздандыруға жұмсалатын барлық шығыстардың үлес салмағы 22,4% - ға дейін қысқартылды (1-кесте).

2017-2021 жылдар аралығындағы әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамтамасыз ету шығындарының мемлекет бюджеттің шығыс құрамындағы алатын орны*

Көрсеткіштер	2017 жыл	2018 жыл	2019 жыл	2020 жыл	2021 жыл
Барлық шығындар, млрд.теңге оның ішінде	2485,4	11346,1	13535,6	16725,1	17951,9
- әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамтамасыз ету, - млрд.теңге	2302,3	2751,4	3466,7	3777,0	4028,9
- үлесі, %	18,4	24,2	25,6	22,6	22,4

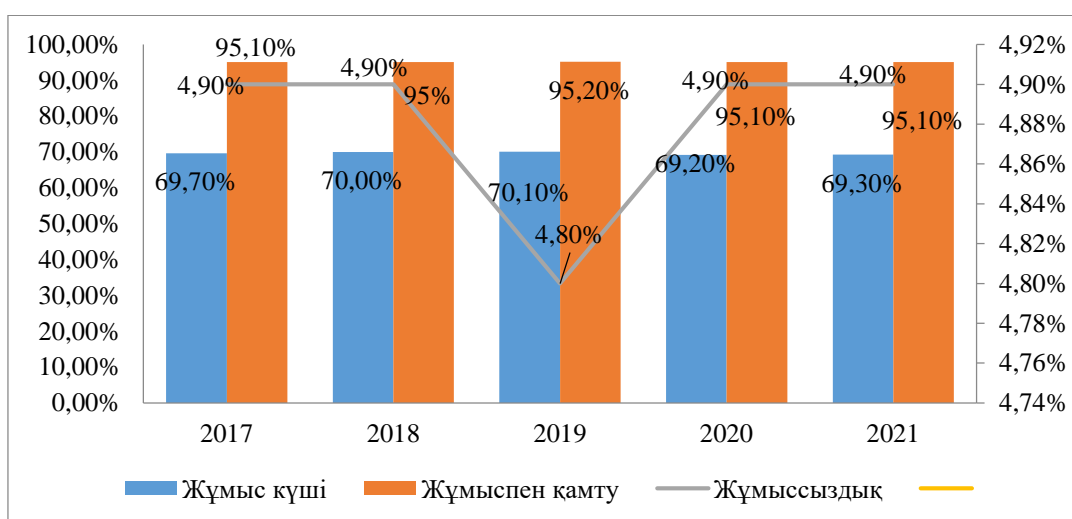
*Авторлармен [7] негізінде әзірленген

Әлеуметтік көмек пен әлеуметтік қамсыздандыруға арналған шығыстардың үлес салмағының 2021 жылы қысқаруына қарамастан, 4,0 трлн теңге бөлінген, бұл қаржы 2020 жылмен салыстырғанда 6,7% - ға артық.

Халықтың осал топтары пандемиядан және оның адамдардың денсаулығына, азық-түлік қауіпсіздігі мен тамақтануына, табысы мен жұмыспен қамтылуына әсер еткен экономикалық зардаптарынан қатты зардап шекті.

Атап айтқанда, Қазақстанда Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы туралы сөз болып отыр. 2020 жылы халықты жұмыспен қамтуға бағытталған жедел шаралар кешені уақытылы қабылданды. «Еңбек» Мемлекеттік бағдарламасына 649 мың адам қатысты. Оның ішінде жұмыссыз жастар қатысушылардың үштен бірінен астамын (32%) немесе 211 мың адамды, 277 мың әйелді немесе 43% - ды құрайды. Барлығы 437 мың адам жұмысқа орналастырылды, оның ішінде тұрақты жұмыс орындарына – 319 мың адам немесе 73% орналасты. Субсидияланатын жұмыс орындарына 210 мың адам жұмысқа орналастырылды. Оқытумен 70 мыңнан астам адам, оның ішінде «Бастау Бизнес» жобасы бойынша кәсіпкерлік негіздеріне – 33 мыңнан астам адам қамтылды. Жаңа бизнес-идеяларды іске асыруға 12,7 мың жеңілдікті микрокредиттер және 44,9 мың қайтарымсыз мемлекеттік гранттар берілді. Оның ішінде 1,4 мың шағын несие көп балалы және аз қамтылған отбасыларға берілді.

Жұмыспен қамтуда айтарлықтай жетістіктерге қол жеткізілді. 2021 жылы Қазақстанда жұмыссыздық деңгейі тиісінше 4,9% – ды, ерлер арасында – 4,4% - ды, әйелдер арасында-5,4% - ды құрады (1-сурет).

1-сурет. Қазақстан Республикасында жұмыспен қамту көрсеткіштерінің 2017-2021 жылдар аралығындағы өзгерісі*

* Авторлармен [8] дереккөз негізінде әзірленген

Қазіргі уақытта электрондық еңбек биржасы порталын жетілдіру бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілуде. Ресурста жұмыспен қамту орталықтарының қызметтерін ұсынатын жаңа сервистер іске қосылды. Облыс орталықтарының, облыстық, республикалық маңызы бар қалалардың тұрғындары үшін жұмыс іздеп жүрген адамдарды және жұмыссыздарды тіркеу, мемлекет субсидиялайтын жұмыс орындарына жіберу (әлеуметтік жұмыс орындары, қоғамдық жұмыстар, жастар практикасы), ерікті қоныс аударуға жәрдемдесу сияқты қызметтерді қашықтықтан көрсету мүмкіндігі берілді. 2020 жылғы қарашадан бастап қызметтерді қашықтықтан алу мүмкіндігін 14,5 мыңнан астам адам пайдаланды. 11,7 мың азамат жұмыссыз мәртебесін алды. Мемлекет субсидиялайтын жұмыс орындарына 3,4 мың адам жіберілді. 1,6 мыңнан астам жұмыссыз жұмысынан айырылған жағдайда әлеуметтік төлемдер алуға өтінімдер жіберді, олардың 80% - ы мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қорымен мақұлданды. 2020 жылы портал арқылы 629 мыңнан астам адам жұмысқа орналастырылды, олардың 66% - ы тұрақты жұмыс тапты.

Іс жүзінде қазіргі уақытта жұмыспен қамту саласындағы саясат соңғы 5 жыл ішінде жұмыссыздықты 5% деңгейінде ұстап тұруға мүмкіндік береді. Ұзақ мерзімді жұмыссыздық еңбекке қабілетті халықтың бір бөлігі жасына, біліктілігіне және психологиялық көзқарастарына байланысты нарықтағы сұранысқа жауап бермейтіндігімен байланысты. Аймақтардағы жұмыс күшіне сұраныстың төмендеуі көбінесе олардың әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктерімен, құрылымдық өзгерістердің жылдамдығымен, өндірістік қуаттар туралы техникалық қайта жабдықтау деңгейімен және басқа факторлармен анықталады. Бұл жағдай қолданыстағы кәсіпорындардағы штаттардың қысқару тенденциясымен де күрделене түседі, сондықтан мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы алушылардың саны артып келеді.

Қазақстанның әлеуметтік саласының негізгі мәселелеріне мыналарды жатқызуға болады:

- әлеуметтік инфрақұрылымның дамымауы;
- тұрақты жұмыссыздық деңгейінің болуы;
- жұмыс күші деңгейінің жыл сайынғы төмендеуі;
- халықты әлеуметтік қорғауды қаржыландырудың дәстүрлі әдістерін қолдану;
- әлеуметтік саясатты іске асыру бойынша басқарушылық шешімдерді уақтылы қабылдамау.

Талдау барысында анықталған мәселелер, көбінесе, ақпараттардың азаматтарға уақтылы, әрі толықтай жетпеуіне тікелей байланысты. Сондықтан цифрлық қызметтерді толығымен енгізу әлеуметтік қолдауды оңтайландырады, азамат пен қызмет көрсетушілердің өзара іс-қимылын жеңілдетеді. Цифрлық инновациялық технологияларды қолдану әлеуметтік қызмет көрсету саласындағы ұйымдардың көрсеткіштерін сандық бағалауға мүмкіндік береді, басқарушы органдар көрсетілген қызметтердің саны және оларды көрсетудің жүйелілігі туралы деректердің бұрмаланбауын тексереді, азаматтар кез келген уақытта әлеуметтік қызметтерді толығымен ала алады, әлеуметтік қызмет көрсету үдерісінде талап етілетін қызметтерді және олардың көлемі туралы деректерді түзетуге мүмкіндік береді.

Қорытынды. Зерттеу барысында мемлекеттік бюджеттен бөлінетін қаржы ресурстарының әлеуметтік қызметтер шығындарының көлеміне және оларды төмендетудің басты факторы ретінде жұмыспен қамту көрсеткіштері қарастырылды. Талдау қорытындылары әлеуметтік саласының негізгі мәселелерін анықтап берді. Зерттеу нәтижесінде әлеуметтік қызмет көрсетуді қамтамасыз ететін үдерістерді цифрландыру шығындардың көлемін төмендетіп ғана қоймай, азаматтарға көрсетілетін қызметтердің сапасының және әлеуметтік қызметтерді ұсыну санының өсуіне әкеледі деген қорытынды жасауға болады.

Мемлекеттің тиімді әлеуметтік саясатын жүргізу үшін мынадай бағыттарда қызметтер атқарылуы тиіс:

- *жұмысқа орналасу кезінде әлеуметтік келіспеушіліктер мен жанжалдарды шешу үшін әлеуметтік әріптестік әдістерін қолдану.* Бұл әдістер әлеуметтік әділеттілікті жүзеге асыру, еңбек қатынастары саласындағы әлеуметтік келісімге қол жеткізу, әлеуметтік шиеленісті жеңілдету, қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуал жасау үшін қажет;

- *инфляцияны және еңбек нарығының жай-күйін ескере отырып, мемлекеттік әлеуметтік шығыстарды қаржыландыру тетіктерін бейімдеу.* Бұл бағытта қоғамның материалдық әл-ауқатының өсуін, кірістерді әділ бөлу және азаматтардың әлеуметтік ынтымақтастығы саясатын жүргізуді ескерген жөн;

- *бюджеттің әлеуметтік саясатқа арналған шығыстарының тиімділігіне кешенді бағалау жүргізу.* Бюджет шығыстарының тиімділігі мен нәтижелілігі қол жеткізілген нәтижелер мен

әлеуметтік саясатты іске асыру жөнінде қабылданған басқарушылық шешімдер негізінде ескерілуге тиіс. Бұл әлеуметтік өзгерістердің жүріп-тұруына қолайлы жағдайлар жасауға бағытталған экономикалық, қаржылық, құқықтық және өзге де шараларды жүзеге асыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді;

- *әлеуметтік саясатты тиімді басқару үшін инновациялық құралдарды қолдану.* Әлеуметтік саясаттың инновациялық құралдарына микроқаржыландыру, білім беру несиесі, эндаумент қоры, мемлекеттік-жекешелік әріптестік тетіктері, конкурстық технологиялар, әлеуметтік стандарттау, кластерлік құралдар кіреді. Мемлекеттің қызметтерін қайта бөлудің инновациялық құралдарын қолдану, азаматтардың өзіне өкілеттіктер мен жауапкершілікті күшейтуге септігін тигізеді;

- *халықты атаулы қолдау және әлеуметтік қорғау үшін ақпараттық базаны жетілдіру.* Бірыңғай ақпараттық база әлеуметтік саланы дамытуды басқару үдерісінде қабылданатын стратегиялық шешімдерді сандық және сапалық бағалауға нақты мүмкіндік береді.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Указ Президента Республики Казахстан от 15 февраля 2018 года № 636 «Об утверждении Национального плана развития Республики Казахстан до 2025 года и признании утратившими силу некоторых указов Президента Республики Казахстан» (с изменениями по состоянию на 02.02.2022 г.) // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U1800000636>

2. Гончаров П.К. Социальное государство: сущность, мировой опыт, российская модель // Социально-гуманитарные знания, 2000. – № 2. – С. 18-36.

3. Якобсон Л. Социальная политика: попечительство или солидарность? // Общественные науки и современность, 2008. – № 1. – С. 69-79

4. Малышев М.А., Малышева Н.С. Проблемы формирования социального государства в России // Труд и социальные отношения, 2017. – № 1. – С. 111-127

5. Терзиев В., Димитрова П. Социальная политика как инструмент общественного развития // Universum: Экономика и юриспруденция: электронный научный журнал, 2017. – № 2(35). – URL: <http://7universum.com/ru/economy/archive/item/4244>

6. Саханова Г.Б. Формирование и реализация государственной социальной политики в условиях современного Казахстана // Вестник университета «Туран», 2020. – №4. – С. 61-67. – <https://doi.org/10.46914/1562-2959-2020-1-4-61-67>

7. Исполнение государственного бюджета Республики Казахстан за 2017-2021 годы. Статистический сборник Министерства финансов Республики Казахстан. – <https://www.gov.kz/memleket/entities/minfin/documents/details/249337?lang=ru>

8. Занятость в Казахстане. Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан. Нур-Султан: 2022. – 258 с. – <https://stat.gov.kz/edition/publication/collection>

REFERENCES

1. Ukaz Prezidenta Respubliki Kazahstan ot 15 fevralja 2018 goda № 636 «Ob utverzhdenii Nacional'nogo plana razvitija Respubliki Kazahstan do 2025 goda i priznanii utrativshimi silu nekotoryh ukazov Prezidenta Respubliki Kazahstan» [On the approval of the National Development Plan of the Republic of Kazakhstan until 2025 and the invalidation of certain decrees of the President of the Republic of Kazakhstan] (s izmenenijami po sostojaniju na 02.02.2022 g.) // <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U1800000636> [in Russian]

2. Goncharov P.K. Social'noe gosudarstvo: sushhnost', mirovoj opyt, rossijskaja model' [Social state: essence, world experience, Russian model] // Social'no-gumanitarnye znaniya, 2000. – № 2. – S. 18-36. [in Russian]

3. Jakobson L. Social'naja politika: popechitel'stvo ili solidarnost'? [Social policy: guardianship or solidarity?]/ Obshhestvennyye nauki i sovremennost', 2008. – № 1. – S. 69-79 [in Russian]

4. Malyshev M.A., Malysheva N.S. Problemy formirovaniya social'nogo gosudarstva v Rossii [Problems of the formation of a social state in Russia] // Trud i social'nye otnoshenija, 2017. – № 1. – S. 111-127 [in Russian]

5. Terziev V., Dimitrova P. Social'naja politika kak instrument obshhestvennogo razvitija [Social policy as a tool of social development] // Universum: Jekonomika i jurisprudencija: jelektronnyj nauchnyj zhurnal, 2017. – № 2(35). – URL: <http://7universum.com/ru/economy/archive/item/4244> [in Russian]

6. Sahanova G.B. Formirovanie i realizacija gosudarstvennoj social'noj politiki v uslovijah sovremennogo Kazahstana [Formation and implementation of the state social policy in the conditions of modern Kazakhstan] // Vestnik universiteta «Turan», 2020. – №4. – S. 61-67. – <https://doi.org/10.46914/1562-2959-2020-1-4-61-67> [in Russian]

7. Ispolnenie gosudarstvennogo bjudzheta Respubliki Kazahstan za 2017-2021 gody. [Execution of the state budget of the Republic of Kazakhstan for 2017-2021] Statisticheskij sbornik Ministerstva finansov Respubliki Kazahstan. – <https://www.gov.kz/memleket/entities/minfin/documents/details/249337?lang=ru> [in Russian]

8. Zanjatost' v Kazahstane [Занятость в Казахстане]. Bjuro nacional'noj statistiki Agentstva po strategicheskomu planirovaniju i reformam Respubliki Kazahstan. Nur-Sultan: 2022. – 258 s. – <https://stat.gov.kz/edition/publication/collection> [in Russian]

Молдабекова Г.Б., Тасмаганбетов А.Б., Мухаммедов А.У.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В КАЗАХСТАНЕ

Аннотация

В статье систематизированы вопросы связанные с оценкой эффективности и результативности социальной политики государства. Рассмотрев мнения ученых, можно отметить, что проведение социальной политики связаны с социальной защитой и поддержкой населения, обеспечением людей постоянными рабочими местами, установлением нормального уровня жизни для населения, оказанием социальных услуг, направленных на жизнеобеспечение граждан, проведением эффективной адресной помощи нуждающимся. В ходе анализа текущего состояния социальной политики Казахстана, определены основные проблемы социальной сферы: неразвитость социальной инфраструктуры; наличие стабильного уровня безработицы; ежегодное уменьшение уровня рабочей силы; применение традиционных методов финансирования социальной защиты населения; несвоевременное принятие управленческих решений по реализации социальной политики. Авторами статьи рекомендованы перечень мероприятий для проведения эффективной социальной политики государства: применить методы социального партнерства для решения социальных разногласий и конфликтов при трудоустройстве; адаптировать механизмы финансирования государственных социальных расходов с учетом инфляции и состояния рынка труда; произвести комплексную оценку эффективности расходов бюджета на социальную политику; применить инновационные инструменты для эффективного управления социальной политикой; совершенствовать информационную базу для адресной поддержки и социальной защиты населения.

Moldabekova G., Tasmaganbetov A., Muhammedov A.

EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF SOCIAL POLICY IN KAZAKHSTAN

Annotation

The article systematizes the issues related to the evaluation of the effectiveness and efficiency of the social policy of the state. Several opinions of scientists considered, which have next highlights that the implementation of social policy is related to social protection and support of the population, providing people with permanent jobs, establishing a normal standard of living for the population, providing social services aimed at supporting citizens, conducting effective targeted assistance to those in need. As a result of the analysis of the current state of social policy in Kazakhstan, the main problems of the social sphere are identified: the underdevelopment of social infrastructure; the presence of a stable unemployment rate; the annual decrease in the labor force; the use of traditional methods of financing social protection of the population; untimely management decisions on the implementation of social policy. The authors of the article recommended a list of measures for effective social policy of the state: to apply methods of social partnership to resolve social disagreements and conflicts in employment; to adapt mechanisms for financing state social expenditures taking into account inflation and the state of the labor market; to make a comprehensive assessment of the effectiveness of budget expenditures on social policy; to apply innovative tools for effective management of social policy; to improve information a base for targeted support and social protection of the population.